

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
" pol leta " 60 "
" četrť leta — " 80 "
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kmetski stan gine!

Ko smo pero nastavili temu članku, potrka nekdo na vrata in ob enem tudi v hišo vstopi rekoč: „ein armer Reisende“, t. j. ubog potnik. Vprašam: odkod je, kaj dela in kam gre; odgo-
vori: jaz sem strugar, doma sem na Českem, po-
tujem 2 meseca pa nikder dela več ne dobim. Začel se je solziti in djal: če Bog ne vé, kaj bo z
nami ubogimi delavci, ki bi radi delali pa dela
ne dobimo, potem tega celo nihče ne vé. Nesrečni
človek bil je živ dokaz, kam smo pri nas prišli
z poprej premožnim, zadovoljnim in veselim malim
obrtnjistvom in rokodelstvom v 10—16 letih, odkar
so zavladali liberalni nauki gospodarstvenski (Man-
chesterschule). Tako zvano svobodno obrtnijstvo
je obrtnikom zavdalo smrtno rano. Ali tudi kmeta
spravljajo nove naprave, osnovane po liberalnem
nauku, ki pred vsem meri na to, da se denarnemu
žaklju pot do gospodstva odpre, polagoma pa celó
gotovo na nič. Nasledki razkosavanja posestev,
prostega oderuštva, brezštevilnih novejših naprav,
kojih poprej ni bilo, se že le prežalostno povsod
kažejo. Kmetski stan je vrh tega še preobložen
z raznimi opravili, dolžnostmi, zlasti pa z dačami
in dolgovi. Temu nasproti pa raste moč kapitala,
ki se zbira in kupiči v čedalje bolj redkih rokah.
Poprej je kapital bil bolj enakomerno razdeljen,
in zato nismo imeli prevelikih bogatašev pa tudi
prevelikih ubožcev ne; sedaj se pa kažejo silne
denarne moči sredi velikega siromaštva. V dokaz
navajamo sledeče resnične dogodke.

Nemška katoliška novina: Grazer-Volksblatt
objavlja dopis iz gornje Štajerske. Dopisnik pravi,
da ondi zadolženi planinski kmetje zaporedom pro-
davljajo svoja posestva in se selijo drugam ali
postanejo hlapci in priprosti delavci, zvečinom pa
klateži in potepuhi. Posestva kupujejo večjidel
grajščaki in fužinarji, ki dajejo kupljene hiše po-
dreti, iz lesa pa ogelje žgati tako, da kjer so po-
prej stali obljudeni hrami, hlevi z lepo živino, lepe
planinske senožeti, spašniki in njive, sedaj zarašča
gozd, kamor novi posestniki na lov zahajajo. Na

tak način je fara Bärnegg zgubila že 100 kmetij,
jednako toliko tudi fara št. Kathrein. Dol Oberthal
nima skoro nobenega samosvojega posestnika več.
V Mürtstegu se dajo kmeti na prste prešteti. Pla-
nine nad Krieglachom so bogatega fužinarja Sess-
lerja gozd, pred je tam bilo mnogo kmetov. Jed-
nako se godi okoli Brucka, Frohnleithna itd. Kmetski
stan gine. Tuje denarne sile ga porivajo iz po-
sestev, kder so mu predstariši na stotine let živeli.
Zlasti judi se pogosto prikazujejo. Tako je baron
Rothschild, judovski bankir dunajski, kupil veli-
kanske fužine Innersberške.

Kako kmetski stan že strahovite stiske trpi,
to nam dokazujejo številke eksekutivnih prodavanj
kmetskih posestev. Na Koroškem v Bilčjivesi, ki
šteje samo 1200 duš, bilo je nedavno 64 ekseku-
tivnih dražeb zavolj zaostale dače. „Slov. Narod“
iz Dolenjskega na Kranjskem poroča, da je v no-
vomeškem okraju lani bilo 1000 posestev v ekse-
kuciji zaradi zaostalih davkov, t. j. $\frac{1}{4}$ vseh pose-
stev, ker jih ni več, kakor 4600. V resnici pro-
danih pa je bilo 246 posestev, in ker stane ena
eksekucija najmanj do 30 fl. tako so reveži samo
eksekutivnih stroškov plačali 6150 fl. To je silno!
Dunajski list „Vaterland“ poroča, da je l. 1874
v Avstriji bilo eksekutivnih in drugih prodavanj
kmetskih posestev 159.289 in je gotovo kakih
10.000 kmetskih rodbin zgubilo svoj stari dom.
Isto leto se je na kmetska posestva tudi novega
dolga intabuliralo 195,269.279 fl. Da so se te raz-
mere l. 1875. in 1876. še znatno shujšale, to nam
pričajo žalostne pritožbe od vseh strani. Kmeti
brez dolgov so že bele vrane. Sploh kmetski stan
gine strašno hitro in bo uničen, kakor na Angleš-
kem preden miné zopet 10 let, ako se brž ne vkre-
nemo na staro pot nazaj. Čudno pa tudi žalostno
je, da največji, tedaj tudi najvažniši listi namreč
nemški liberalni listi o tem ničesar ne črhnejo;
ti tožijo le, da banke in kupčija in železnice itd.
pešajo in hočejo, da se tem iz državne kase t. j.
zopet večjidel iz kmetskih denarjev podpore do-
voljijo. Graška „Tagespost“ in dunajska „Neue
Freie Presse“ zagovarjate sedaj v dolgih člankih

prostost oderuštva. Dokler bodo taki listi pri nas merodajni ter bodo zlasti mestnim ljudem kot evangelje veljali — „Neue Freie Presse“ je banka Union kupila za 3.200.000 fl. — tečas ni misliti na zdatno zboljšanje in rešenje iz jarma in stiske krivih liberalnih nauk v narodnem gospodarstvu!

Cerkvene zadeve.

Milostljivi naš knez in škof se podajo sredi aprila na Dunaj, kder se bode več višjih pastirjev sešlo v pogovor o cerkvenih zadevah. Ti se bodo potem udeležili velikega splošnega shoda avstrijskih katoličanov 30. aprila — 3. maja 1877.

V Frauheimu pri Mariboru so čč. oo. jezuitje v lepi novi cerkvi obhajali sv. misijon, katerega se je veliko ljudi od inod in vsa fara udeležila. K slovesnemu sklepu so se milostljivi knez in škof bili pripeljali. Misijon je že moral dober biti, ker so se nekateri liberalci v „Marb. Ztg.“ nad njim jezili; to je vselej dobro znamenje!

Tiskanje letošnjih šmarnic, t. j. bukvic za majnikovo pobožnost blažene Device Marije se bo v Ljubljani v Blaznikovi tiskarni te dni dokončalo. Izdatelj je č. g. dr. Juri Sterbenc, podravnatelj semenišča v Ljubljani. Obseg je za vseh 31 dni premišljevanje Marijine slave in njenih čednostij n. pr.: Marijino varstvo, uboštvo, — Marija naša pastirica, — varbinja o smrti uri itd. To delo je precej obširno, dalo bo boje kakih 25 pol, tedaj okoli 400 strani, in bo lahko za dve leti zadostovalo. Cena menda 90 kr. za trdno vezane, 1 fl. v pol usnji, 1 fl. 10 kr. vse v usnji, 1 fl. 30 kr. z zlatim obrezkom. Daljni naročniki naj bi se po želji oskrbnikovi pri g. izdajatelju oglasili, na koliko in kako vezanih bukvic se vsakdo naroči, da se zamore vezanje pri raznih bukvovezih še do časa izvršiti in tako željam naročnikov o pravem času vstreči.

Juda za profesorja čisto katoliške mladine so postavili na ces. kralj. gimnazijo v Pazinu. To bo zopet nekaj za napredek v „versko-nravnih odreji!“

Petdesetletnica papeževega škofovanja se bo sijajno vršila; to kažejo velike priprave na celem katoliškem svetu; Avstrija se bo posebno odlikovala. Prihod v Rim so že napovedali: naš milostljivi knez in škof, potem knez kardinal Schwarzenberg, kardinal Simor, nadškofa dunajski in solnograški; škofje graški, briksenski in lineški; Hrvati, Magjari, Poljaci in Čehove delajo posebne priprave za svečanost. Povsod so začeli zbirati denarjev za sv. Očeta in za darila; snujejo se tudi velikanska romanja v Rim; 30. maja 1. 2. 3. junija t. l. bo v Rimu iz vseh 5 delov sveta odličnih katoličanov zbranih, kolikor jih še ni bilo, kar se Kristus po svetu pridga!

Gospodarske stvari.

Skušnje z raznimi sortami vinske trte na Štajerskem.

II. Naši vinorejci so že marsikde spoznali, da je skrajni čas misliti na zamenitev slabih trsovih sort z boljšimi. Skušnje nam kažejo sledeče: 1. Laški rizlec (Wälschriesling, g. Jančar mu pravi: rivček, hrvatski vinogradarski pisatelj, župnik Stražimir pa biela sladka grašica) so začeli splošno saditi, to pa zaradi njegovih mnogih lepih lastnosti: rizlec rad, obilno in vsaj nekaj poredno vsako leto rodi, daje prijetno in sladko vino, je v sušni pa globoko vzrahljani zemlji z malim gnojenjem zadovoljen, proti vremenskim nezagodam malo občutljiv; vsaj spomladanska slana in poletna moča mu nikoli toliko ne škodita, kakor drugim sortam. Začeli so ga toraj pogosto saditi in ga sedaj povsod hvalijo. Vino iz njega po 3 do 4 fl. dražje plačujejo mimo vina iz moslovca, čeravno je to na tistih goricah zrastle. 2. Za laškim rizlecom sadijo sedaj najrajše mali ali nemški ali porenski rizlec (Klein- oder Rheinriesling, od Jančara: rivček, grahorica, rizling; od Stražimira pa: biela dišuća grašica imenovan). Kapljica iz te zlahtne vinske trte v radgonskih, ljutomerskih, ormuških in pohorskih goricah pridevana je tako izvrstna in aromatična, da v dobrih letinah doseže slovita porenska vina in se najdražje proda. Nekdo je dobil že 50 fl. za vedro, t. j. 500 fl. za štrtinjak, kar je res nezasišana cena štajerskim vinom. Jagode so na tem trsu res drobičke in torej ne zdajo pod stiskavnikom, kolikor marsiktere naših domačih sort. Ali to se popravi po veliki ceni vina in pa po tem, da vsako leto nekaj rodi in tako poprek v 10 letih prekosi najzdatniše sorte, ki pa le v dobrih letinah prav obrodijo. 3. Rudeči traminec (Gewürz Traminer, po Stražimiru: crvena ružica) daje zelo fino, buketno in ognjevito vino. Zahteva rodovitno zemljo, potem najizvrstnišo lego, pa vsemu vkljub malo rodi, kar je krivo, da ga še redko kje sadijo. 4. Razne zlahtnine (Gutedel, po Stražimiru plemenike) zlasti krljikovec (Krachgutedel) storijo dobro še tudi v menje ugodnih legah, če le ni zemlja presušna. Ta sorta obilno rodi in daje lahko pa prijetno namizno vino. Zlahtnine sodijo posebno za hitro zboljšanje starih vinogradov, ki imajo pomešane nasade. 5. Veliko sedaj poprašujejo vinogradarji po rumenem klešecu (Gelber Ortlieber, v Jarenini ga imajo za belo kavko.) Ta vinska trta sodi na visoke, zračne in sušne kraje, ki se pa dajo dobro gnojiti. V takih legah rodi rumeni klešec silno bogato; njegovo vino ima veliko sladkorja in malo česlovine, zato se mora brž popiti ali pa z drugim reznim vinom pomešati. 6. Zelenič (Grüner Sylvaner, v Zavraču mu pravijo zeleni klešec, okoli Šmarja mušica, po Stražimiru zelena sedmogradka) je zelo roden trs, ki stori tudi v

slabehih legah, posebno, če ga nizko držijo; v levetu je trpežen in daje sladko prijetno vino. 7. Rudeča moslovina (tudi ranfolina, pozna ranfolic, rudeča rabulina, rujavina imenovana, po Stražimiru crvena valtelinka) ljubi nizke dobre lege in potrebuje mnogo gnoja in tedaj zelo obilno rodi ter daje dobro namizno vino. 8. Sladki zelenik (Rothgipfler) pretrpi razne vremenske nezgode jako srečno, rodi jako obilno in sodi najbolj na na strmine. Mošt se spremeni v prijetno namizno vino. 9. Zlahtna siva mušica (Grüner Klevner, Ruländer, po Stražimiru crvena klevanjka), kraljica vsem rudečinam, se pri nas močno širi, ker še tudi v slabših legah stori in pri nekoliko gnojivji rada in enakomerno rodi. Vino se upotrebljuje za izdelovanje šampanjca in se torej lahko in drago prodavlja. 10. Izvrsten trs za dobre lege je tako imenovani: mali belec (Kleinweiss), ker daje fino, buketno vino. Bilo bi ga nasvetovati za radgonske in ljutomerske gorice. 11. Z velikim upanjem na dober uspeh začeli so saditi 2 novi sorti; to pa za pridelovanje belega vina; namreč slankamenko v močno toplih legah in 12. Kamno rujavino (Rother Steinschiller, po Stražimiru: rusa ružica). Obedve sorti ženete pozno in torej skoro vselej spomladanskim slanim srečno nide. Skoro vse vinorejske družbe delajo skušnje z njima. 13. Siva mušica (Bodenseetraube, po Stražimiru: modra žarjavina) se močno hvali, ker zelo obilno rodi in je z malim gnojenjem zadovoljna; vino je sladko in prijetno. 14. Sipa (Zimmittraube, mala modrina, vranek, črna moršina, velika kavka, drobna sipa, pozna črnina, raztrešena črnina, drobna črnina, po Stražimiru: modra kosovina ali prava črnina) ljubi zelo sušno zemljo in rodi zelo obilno, če se na dolgo reže, če se torej reže na bike, konjiče, vtikance, potikače, čeruniče in šparone. Zori pozno. Kožica jagodinina ima v sebi mnogo barvilnih tvarin, diši po cimetu in se čišla za pridelovanje rudečih vin. 15. Sivi postič (Müllerrebe, po Stražimiru: rana modra mlinarica) na čeruniče in šparone vrezan jako obilno rodi ter precej rano zori, vino pa je precej rodo, toda trs povsod raste in je jako trpežen. 16. Modra lovrenčanka (St. Laurent-Traube) je priljubljena sorta zaradi lahkega, pa prijetnega vina, katero se iz nje pridela. Trs je zelo rodovit, stori povsod dobro, le v težki ilovnati zemlji ne. 17. Za raztezanje po špalirih in brajdah sodi prav dobro plava rabulina (Blaue Köllner), ki ima na Stajerskem mnogo imen: siva rabulina, kavčina, kapčina, črni zelenjak, vranik, urnik, slovenska kavka, velika modrina, črnina, črna laška, črni španjer, velika sipa, po Stražimiru, modra kavčina.) Zahteva dobro lego in veliko gnoja. Trs rodi sila obilno, če je prav obdelan; grozdje zori pozno in daje lahko vino. 18. Poskušnje z modro kadarko ali velikim vogrinom so kmalu popustili. Trs zahteva izvrstno tople in dobre lege, veliko gnoja, grozdje pa mu pozno zori.

Kdor hoče na svojem zemljišču z eno ali

drugo tukaj imenovanih sort malo poskusiti, temu svetujemo, naj si zaželjeno trsovje naroči pri vino-rejski šoli v Mariboru. Tukaj dobi dobro robo in se sme zanesti, da res dobi trs, katerega si poželi; ali kot eno- ali dveletne sadike ali pa kot rožje. —

Razne kapusovine.

III. Glavati kapus, zelje, glavato zelje imenovan. Tega je zopet veliko sort, izmed katerih se pa sledeče za pridelovanje najbolj priporočajo: a) Malo rano belo zelje, tudi rano malo Erfurtsko, Ulmsko in okroglo belo zelje imenovano. Glava je prav majhna, okrogla, trdno sklenjena in rano godna. Ta sorta se mora prav za časa v gnojno gredo ali pa na prej pripravljene povrtne gredice vsejati. b) Veliko pozno belo zelje. Glava je velika. Seme se meseca marca vseje, sajenice pa majnika posade. Ta sorta se posebno okoli mest Strassburga in Kostnice na Bodenskem jezeru močno prideluje in odtod vsako leto sila veliko grozno debelih kapusovih glav v najdaljše kraje v svet razvozi. c) Rudeči kapus, rudeče zelje, tudi ulmsko holandsko, erfurtsko in štrasburško zelje imenovan. Glava je temnorjava in okrogla. Tega zelja je ena sorta rana, ki se že v gnojne grede poseja in posaja, druga pa pozna, ki ima večje glave. d) Jorški kapus, Jurjev kapus, kapus štulovec imenovan. Glava je bela podolgovata, zaokrogljena in rahla. To zelje je prav nježno, rano godno, po zimi posejano ima konec marca že dostikrat glavice za porabo. Zato je posebno za pozimsko pridelovanje in za začetek spomladi priporočevati. e) Kapus sladkorjev klobuk, ulmski kapus štulovec imenovan. Glava je podolgovata in na vzgor priostrena. Ta sorta posebno dobro stori v goratih krajih, za to ga posebno na Nemškem v Črnem logu pridelujejo, zlasti okoli Stuttgarta in Tübinga za izvažanje v tuje kraje. Da si ranega kapusa priredimo, poseje se v drugi polovici meseca avgusta seme v prosto zemljo pod milim nebom. Sajenice se potem posade v grabice na dobro pognojeno povrtno njivo. Zemlja se spomladi marljivo rahlja in plevela čisti. Tako do konca majnika in začetka junija sklenjene glavice dorastejo. Večkrat se posadi del sajenic tudi v posebne zaboje ali v stare mrzle gnojne grede. Tu dobro prezračevane prezimujejo noter do spomladi, kedar se v dobro pripravljeno njivo presadijo. Tako se da rano zelje prirediti. Seje se slednjič Jorsko zelje za rano porabo v gnojne grede ali toplo ležeče povrtne ogoniče, da je za časa kaj sajenic pri rokah. Te se potem presadijo in kot Jursko zelje za rano porabo priredijo ali v gnojne grede ali pa v toplo ležeče vrtno rabate, da sajenice za časa vzrastejo in potem presade, da so že nove kapusove glavice pri rokah, kakor hitro pridelek jesenske saditve pohajati začne. Glavice rabijo ali presne za prikuho ali pa že za kislo zelje. Seme rudečega in belega

zelja za jesensko in zimsko porabo se seje ali že meseca marca ali pa aprila na dobre povrtne rabate. Sajenice se potem ali v zeljnik ali na vrt po 3, večje sorte pa po 4 črevlje narazen posajajo. Kdor tako ravna, dobi na močni zemlji in s skrbnim obdelovanjem meseca septembra ali oktobra debele kaposuve glave, ki se ali za presno zelje porabijo, ali pa za kislo zelje zrežejo in vložijo. Vse sorte kapusovine zahtevajo dobro, na novo pognojeno zemljo in se v nizkih legah na izsušenih močvirjih in preoranih travnikih najboljše obnesejo. Porezane glave se v suhi kleti hranujejo, kjer noter do Božiča ostanejo. Še dalj časa se prej zelje da hranjevati, ako se ob času otavine kositve poreže in v otavi na petrih v plastah hranuje. Za prirejo semena se odberó trdo sklenjene in najbolj značivne zeljuate glave, ki se do mraza na suhem kraju hranujejo pa ne v prst zagrebene, da se osuše. Ko mraz pritisne se prenese v suho klet in se tam po vrsti postavijo in do spomladi hranjujejo. Ko se pa ni več bati mraza, se na vrtu na zavarovanem kraju posade. Tukaj začno glave, ktere se na temenu križema prerežejo, poganjati, cvesti in seme narejati, ki 3—4 leta kaljivno moč obdrži. Ker listi po zimi radi gnjijejo, morajo se glave skrbno snažiti in gnjilih listov trebiti, kar se more brez vsega strahu delati, ker cvetna steblica, če listi tudi do cvetne rože pognjijejo, ne le iz srčne rože, ampak tudi iz popkov po kocu poganjajo. Ali tudi glavo porabiti in cvet le iz kocenovih popkov prirejati, ni posebne priporočbe vredno, četudi mnogi vrtnarji zaradi dvojnega dobička res tako ravnaajo.

O kolerabi (10) in karfiolu (11) smo že v lanjskih številkah govorili.

(Konec prihod.)

Jesenski podlesek se naj meseca aprila po travnikih pokončuje. Ta rastlina ima namreč strupene korenine in strupeno seme. Jeseni cvete z nježnobledorudečimi cveti, toda listi in plod pokažejo se še le prihodnjega leta. Plod se konec maja in začetek junija razsiplje in strupeno seme se iz glavic na zemljo raztrosi. Ovce in posebno jagnjeta, ki se podleskovega semena nadržó, poginejo in tudi druge živali zbolijo. Podlesek se pokončuje tako-le: vzame se 5 centimetrov debeli in 1 meter dolgi kolek. Ta se ošpiči in potem konec aprila, ko se začnejo pedleskovi zeleni liski kazati, rastlini v osrče zažene kakih 45—50 centimetrov globoko. Kolek se izmekne, luknja odprta pusti, kolek pa drugemu podlesku v osrče zabije itd. Po tem načinu se podleskova čebulica prebodne in uniči. Na den jih pokonča jeden mož po 300. Če jih še 30 ostane pri življenju, se pa drugo leto z kolekom pokončajo.

Sejmovi na Štajerskem. 15. aprila pri Mariji snežni na Velki; 17. v Kapeli pri Brežicah; 20. pri št. Ilu pri Turijaku.

Sejmovi na Koroškem. 23. aprila v Steinbergu, v Gutensteinu, v Milstadt, v Blatnem gradu v Steinfeldu; 25. v Mauthenu; 28. pri sv. Andrašu.

Dopisi.

Iz Maribora. Tukajšnje hranilnici se je lani vložilo 1,389.856 fl. a izjemalo 1,602.917 fl. Na posestva je izposodila 132,180 fl. — Nek dohtar tukaj si je spoštovanje neke kmetske ženske tako naklonil, da mu je ta razjarjena šipe potrupala in jega samega z kamenjem v hrbet pozdravljala. Policaju, ki je njo hotel zgrabiti, se je v slovensko cerkvo skrila in mu ušla, čeravno je 2 uri zunaj na njo čakal. — Znanstvena predavanja na realki se bodo še 4krat vršila, toda če gospodje predavci ne bodo menj predrznosti in več znanosti kazali, kakor neki Lewitschnigg, profesor na pripravnišču, potem boljše, da utihnejo. Ta gospod je predzadnjič govoril o vražaricah, še več pa o hudiču, katerega so si po njegovem mnenju duhovniki od ajdov izposodili, da bi ljudi strašili itd. Tudi je rekel, da v celem starem testamentu o hudiču še govora ni. No učeni (?) znanstveni (?) predavalec še niti slovite knjige Jobove ni bral, o katere veličastni lepoti so Byron, Goethe, Koseski strmeli, sicer bi bil kmalu v prvem poglavju ondi na hudiča zadel. Ako g. Lewitschnigg — rajni Brenzel bi ga zapisal Lewitschnigg — želi svojo candravo znanost o hudiču pokrpati, naj blagovoli pogledati še v knjige, ki se znanstveno navajajo 3. reg. 21, 13. — psalm. 108, 6. — Sap 2, 24 — Eccli. 21, 30 — Habac. 3, 5. — I. Mac. 1, 38. vse v starem testamentu. Sploh prej je se treba učiti in še le potem znanstvenih predavanj lotiti se. — Grof Ferdinand Brandis, sin mariborskega grajščaka, je postal cesarski komornik. — 14. aprila bo v kanceliji okrajnega zastopa licitacija za navažanje šodra na št. Peterško in ptujsko cesto; 16. aprila v Lembahu za cesto do Bistrice, za ostale ceste pa v Rušah. — G. Seidl je 16 let županil v Kamci; sedaj je odstavljen in obljubivši račun za lanjsko leto v 14 dnevih položiti žalosten od kamškega „gemeindeamta“ slovo vzel. Kamčani niso bili žalostni!

Iz Griž za Celjem. Kakor Gomilčani, tako smo tudi Megojčani želeli popolnem novih mož v srenjskem zastopu. Hotli smo dobiti 11 novih odbornikov in izmed starih pridržati samo enega. Na den volitve je naš učitelj ob 11. uri šolo razpustil in prišel tudi volit. Vstopivši na volišče, zapazi, da stari predstojnik propade popolnem, če ga še v 3. razredu ne izvolijo. Učitelj sedaj hitro načrčka nekaj listov in jih pošlje med mudne volilce, češ naj pridejo volit sicer bodo kaznovani (? Ured.) Sicer pa tudi to staremu predstojniku ni pomagalo veliko. Moral je predstojništvo odložiti in g. Matiju Golavšekmu prepustiti, ki je priden narodnjak. Bog nam ga dolgo ohrani!

Od Slivnici pri Mariboru. Pred 5 leti so v naši fari bile samo 3 šole, v Slivnici dve in v Brezolah ena. Sedaj bi morali Račani tudi eno pozidati, ali za denar je huda. Z dolgovi smo skoraj vsi obloženi. Do sedaj je skozi 3 leta g. Bothe v svojem hramu potrební prostor za šolo dal brezplačno, za kar smo mu vsi hvaležni. Dobrovec in Skokolani pa so k sv. Miklavžu v šolo potegnili. Zakaj pa? „Ker imajo $\frac{1}{4}$ ure bližej in ker se otroci tam bolje nemški naučijo“. Ali se pa tudi res naučijo, o tem pač dvomimo. Tamošnji učitelj sluje sicer kot precej kosmat nemškutar, ki je lani kot volilen mož Wretzl-a volil, ali da bi bil izvrstna učiteljska moč, o tem še nismo ničesar slišali praviti. Pač pa zamoremo o njem povedati marsikaj, česar pa objaviti nečemo. V Slivnici je celo drugače. Tukaj imamo šolo z učiteljem in katehetom, da jih je malo takih. Otroci gredé iz šole te lepo pozdravljajo: hvaljen bodi Jezus Kristus! Sedanji učitelj g. Tribnik dela pri nas za izomiko otrok v pravem krščanskem smislu že okoli 20 let, in kar z besedo uči, to potrjuje z svojim zgledom pobožnega in pridnega obnašanja. Tudi g. katehet so mladini pravi dušni pastir. Razdelili so med njo že mnogo dobrih in koristnih slovenskih knjig! Taka šolska odgoja koristi slovenske deci gotovo več, kakor pa naučenje par nemških besedi, katere se večji del zopet hitro pozabijo!

Iz Koroškega. (Razne novosti). Sedanji ljudje moramo biti strašansko zabiti ali pa neizrekljivo lehkomišljeni, ker nič prav ne pomislimo kako se z denarji pri nas dela. Tako na primer še nobeden naših poslancev ni zinol zastran Rudolfove železnice, čeravno se je v 10 letih temu čudnemu beraču celih 30,531.550 fl. iz državne kase, t. j. denarjev davkeplačilcev v srebru izplačalo kot podpora. Leta 1868. se je to podpiranje začelo z 254,288 gold. lani pa je že treba bilo 5,280.000 fl. Kake poslance smo si Korošci izvolili, to lahko tudi razvidimo iz tega, da ni nobeden podpisal dr. Vošnjakove interpelacije do ministrov, zakaj se notarjem prepuščajo vsi cenilni komisijoni pri posestvih, ki pridejo zaradi dolžne dače na dražbo, in tako ubogemu kmetu novih neznosljivih stroškov delajo. — Od mosta v Wolfsbergu do Laboda namislijo Lavodino strugo popravljati začeti, ker vsako leto veliko njiv in travnikov v Dravo odnaša in tako neznano škodo dela; popraviljanje bo precej drago, najmenje 165.740 fl. Liberalni mestni odborniki v Celovcu bi radi steze in ulice z navoženim prodrom popravili, kar je sevé prav hvalevredno; ali čuden je nasvet tamošnjega inženirja. Ta gospod ne najde na celem Koroškem za celovske ulice vrednega, primernega „šodra“ in svetuje, naj se ga iz Wildona na Štajerskem pripelja. Kaj pa ko bi bistroumnega in ravno tako praktičnega gospoda po „šoder“ na Kitajsko poslali? — Na veliki petek je v Prevalih fužinski hlapec peljal voz gnoja čez most, ki

se pa je vlomil tako, da je hlapec in voz z konji vred v vodo padel. Druga nesreča se ni zgodila. Nenavadno rodovitno kožo ima prevalski železniški čuvaj g. Muškat. V 6 letih mu je skotila 20 mladicev. Letos jih je imela 5. — Prevalski urar Lizej je namesto ur izdelaval dvajsetice, zaradi katere umetnosti ga je sodnija prejela in zaprla z bratom vred. — Župnik v Kotleh, č. g. Plabuta so bili na sv. den pred altarjem od mrtvuda zadeti in so velikonočno nedeljo umrli!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naš deželni glavar Kaisersfeld je pri odprtju deželnega zbora močno žaloval, kako slabo vse pri nas kaže. Pač res, pred liberalno dobo v Avstriji tudi v najslabših letih ni bilo tako hudo. Kmetje sedaj pogosto zastavljajo ali izdajljejo najstarejše srebro, t. j. poslednji denar. — Vlada nasvetuje popravo Dravine struge od Ptujja do sv. Marka, ki bi stala 270.000 fl. Srenje bi zadel $\frac{1}{6}$, okraj $\frac{1}{6}$, deželo $\frac{4}{6}$ in državo 108.000 fl. Do l. 1883. bi poprava bila zgotovljena. Učiteljska društva in mnogo srenj prosi, naj bi se okrajnim zastopom prepuščalo imenovanje učiteljev ne pa deželnemu šolskemu svetu v Gradcu. Tako je prav! — Dr. Razlag je svojo poslanstvo za Kranj odložil; tako je tedaj četvorica mož, ki so mladoslovenski šunder sprožili razdjana: grof Auersperg je v grobu, dr. Razlag med večimi stoli na tleh, župnik Trstenjak „samotar“ v Ponkvi in prošt Pogačar — ljubljanski škof. Kateri si je izvolil najboljši delež? — Slovenci v okolici Trsta so pri volitvi za mestni odbor sijajno zmagali. G. Nabrgoj je dobil 262 glasov, lahoni so jih vjeli samo 43. — Mesto in pristanišče našemu vojnemu brodomu Polo (Pulj) v Istriji na vso silo utvrdujejo z šancami in kanoni; to kaže na bližnjo bojno nevarnost. — Hrabri Krivoščanje v Dalmaciji so cesarju obljubili 6000 prostovoljcev, če pojde z vojsko nad Turke. — Konservativna večina tirolskega zbora je dobila Viltenskega opata za deželnega glavarja, ali ta ponujene časti ni sprejel in sedaj zahtevajo liberalni listi, naj se glavar vzame iz liberalne manjšine; tega se pa ministri nikakor ne upajo storiti, ker bi tako Tirolce močno razžalili, a Tirolci so vendar nekaj vredni, zlasti ob času vojske; to prizna celo liberalna „Presse“. — Čehi so pri volitvah na deželi in v mestih povsod zmagali. — Na Ogerskem imajo sedaj takov volilen red za volitve v državi zbor budim-peštanski, da pride na vsakih 5000 Magjarov, na 8000 Slovakov, na 120.000 Rumunov, in na 150.000 Srbov povsod le eden poslanec. To je magjarska pravica in enakopravnost. — Pri Kninu v Dalmaciji je zopet 12000 kristijanov pribežalo k nam; mnogi so boleni na legaru, drugi na osepnicah.

Vnanje države. Nemško-pruski cesar ni hotel Bismarka iz službe spustiti. Bismark še ostane

minister; čemu da se je tedaj vsa ta komedija omislila, to še ni jasno. — Na Italijanskem se godijo čudne reči. Delavci delajo skrivne zarote in se pridružujejo strašnemu društvu „internacionalne“, ki hoče ves sedanji red zatreti, nihče nebi smel kaj lastnega imeti, ne posestev, ne žene, vse bi bilo vseh. Taki zarótniki so v Beneventu začeli vse požigati in klati, tudi blizu Rima so se prikazali. Ali to ne brani, da nebi bogatajilni poslanec Petrucelli nasvetoval, naj se papež preženejo, cerkev sv. Peter porabi za zbornico, papeževa palača pa za italijanske uradnike. — Francoski katoličani so v Parizu obhajali sijajn shod in sklenili več katoliških poljedelskih šol osnovati, ker v sedanjih se mladi ljudje le neverstva in grdega zadržanja naučijo. — Kitajski paganski cesar je preganjanje kristijanov prepovedal. — V Indiji je umrl paganski vladar Bahadur; njegove 3 žene so napravile veliko grmado iz dišavne lesovine, mrliča nanj vložile in se ž njim vred sožgati ukazale. To je strašna navada v Indiji! Angleži, ki imajo vso oblast, tega ne branijo in se za razširjanje krščanstva malo brigajo.

Turške homatije se bodo bržčas še ta teden spremenile v krvavo klanje. Turki so odbili vse nasvete evropskih ministrov. V Aziji okoli Batuma zbira Muktar-paša vojake in kanone, da brani Turčijo zoper Ruse in Perzijane; ob Donavi ima višje povelje Kerim-paša; največ vojakov mu stoji med Ruščukom, Sumlavo in Varno, potem pri Vidinu; tukaj je mnogo turških pontonov in misli se, da bodo Turki črez Donavo vdrl v Rumunijo; to bo strašno za Rumunce, dokler Rusi ne pritisejo. Proti Črnogori maršira Sulejman-paša z 22.000 vojaki in se bliža Duški soteski; Derviš-paša pa je zgrabil iz Skadra katoliške Miridite; te hoče pobiti, preden jim prihitijo Črnogorci na pomoč; 3 dni divja že ljuto klanje. Ti se na mejah že zbirajo; Vukotič gre Sulejmanu nasproti; knez Nikolaj pa bo zgrabil Derviš-pašo. V Bosniji zapoveduje ystašem hrabri Despotovič, Dučič stoji blizu Broda. Grki bodo z Rusi potegnili. Sedaj vojake naglo orožajo in pošiljajo pušek in streliva v turške dežele, kder Grki prebivajo, zlasti na otok Kandijo. Ruski car je ukazal vojno brodogeje proti Turčiji odposlati, da zabranijo Turkom dovažanje orožja iz Anglije in Amerike; sam pojde in jegov sin v Kišenev vojske ogledovat. Ta se je 10. aprila začela v velikanskih četah pomikati proti Donavi.

Za poduk in kratek čas.

Grad Hrastovec.

Od Maribora na izhodu sredi slovenskih goric v lepi pesniški dolini pol ure pred št. Lenartskim trgom stoji grad, okoli kterega se razprostira grajščina Hrastovec, nemški Gutenhaag. Ta se prišteva največjim posestvom na Štajerskem. Njeno zemljišče

meri skup 758 oralov: 45 oralov njiv, 60 oralov spašnika, 75 vinograda, 225 travnika in 350 oralov gozda. Posestva so raztrešena po 15 srenjah. Grad sam stoji v gornji Voličini, drugo je v spod. Voličini, v Zamarkovi, v Žikareih, v Bišu, v Mučeni, v Grušovi, v Lazah, v Ruprčah, v Nebovi, na Grajeni, v Nasovi, v Janeškem vrhu, pri sv. Miklažu in v Bebrovniku.

V zapisni knjigi gosposkih zemljišč štajerskih so ta posestva vpisana pod imenom grajščin: Ober- und Unter-Gutenhaag, Lindenbichl und Mettau. Pred l. 1848. bili so hrastovski grajščaki znatno veliki gospodje. V gradu so imeli svobodno deželno sodnijo, sedež davkarijske in upravne gosposke za celi hrastovski okraj, ki je obsegal 44 srenj, razdeljenih na 16 večjih županij z ravno tolikimi župani ali „antmani“. Grajščaki bili so tudi vajdovje ali vogti cerkve in župnije sv. Roprta, in zemljišeni gospodje številnih podložnikov v 65 srenjah. Ti podložniki so jim morali rabotati, desetino in druge davščine na leto dajati. Grajščaki, jihovi uradniki, pisarji, beriči in hlapci so bili sami Nemci ali ponemčeni Slovenci in nemčurji, ki so slovenska starodavna in lepa imena ljudi, srenj, krajev, bregov, gozdov, potokov itd., ali na nemško prestavljali, včasih popolnem krivo, ali vsaj na nemško po sili zavijali. Popačena imena so poznej prešla v zemljiščne knjige in rabijo vsled tega še sedaj vsem našim gosposkam. V dokaz postavimo semkaj hrastovsko-nemška in prava slovenska imena srenj, v katerih so živeli hrastovskih nemških gospodov slovenski podložniki. Slovenska imena so v obročkih in čitatelji se bodo gotovo večkrat čudili, kako je bilo mogoče take nemškutarke spake le izumiti: Armsdorf (Lormanje), Burgsthal (Borščič), Frohbach (? v župniji sv. Benedikta), Gruschenberg (Grušovski vrh), Gruschendorf, (Grušova), Jahningsberg (Jareninski vrh), Hanau (Gorjane), Jablenach (Jablance), Jakobsthal (št. Jakobski dol), Langenacker (Dolge njive — pa kratki ogoni), Mallenberg (? v župniji sv. Lenarta), Georgenthal (št. Jurjevski dol), Götsch (Gočova), Gradenschegg (Gradenšak), Kriechenbach (Kremperk), Lasach (Laze), Ledinegg (? v župniji sv. Lenarta), Rabenberg (Ramperk), Radoch (Radehova), Samarko (Zamarkova), Sauerberg (Zavrh), Scheriazzen (Žerijavce), Schitanzen (Šetance), Schützendorf (Šice), Schweindorf (Senarska, noveji nemškutarji se Schweindorfa, t. j. Svinjarske vendarle sramujejo in pišejo Heudorf, le lepe Senarske nečejo pripoznati), Kopriefnik (Koprivnik), Slatenegg (Slatina), Stickelberg (Strma gora), Süssenber (Svičina), Trankowetz (Trankovec), Tschagga (Čagona), Tschermmlenschegg (Črmlenšak), Wleku-schegg (Vlakušak), Watschgoberg (Bačkova), Wellitschen (Voličina), Wintersbach (Zimica), Wischberg (Bišečki vrh), Wischdorf (Biš), Wolfsberg (Volčji vrh), Wolfsthal (Volčji dol), Wölling (Velka), Mettau (Metova), Mutschen (Mučena), Nardwischetz (Nadbišec), Parthin (Partinje), Pernitzen (Pernice),

Pickerndorf (Pekerje), Rothsützen (Ročica), Rupersdorf (Ruprče), Gasterey (Gasteraja), Gatschnigberg (Gačnik), Navarden (Navarda), Hl. Dreifaltigkeit (sv. Trojica).

Grad Hrastovec je vreden natančnejšega popisa. Njegova širna poslopja gledajo sicer iz bolj nizkega brega vendar dokaj veličastno in ponosno v prelepo pesniško dolino. Velika dva okrogla stolpa, ki se že od daleč vidita, delata grad še bolj imeniten. Tudi širne kleti pred gradom so spomina vredne; v njih stoji mnogo velikanskih hrastovih sodov polnih najzlahtniše vinske kapljice; eden drži 175 veder ali $17\frac{1}{2}$ štrtinjakov. Grajščinsko poslopje ima 64 hiš. Sedanji posestnik g. Janez Pauer jih je dal dragoceno in okusno popraviti in olepsati. Grad ima dvoje nadstropij in obdaja precej prostorno dvorišče. Okoli grada se vijejo prijetne stezice z drevoredi obsajene in lep vrt; vse je okusno in marljivo obdelano in priredjeno. Od zidanega mosta čez Pesnico pelja polagoma na vzgor lepa, gladka in široka steza, obsajena od velikanskih jagnedov na širni prostor naravnost pred velika vrata. Od ondot uživa potnik, ako se obrne nazaj proti zapadu, res krasen razgled na pesniško dolino in gorice med Mariborom in Plavčem pred Ernažem. Visoko nad tem lepim svetom stojijo cerkve sv. Vrbana, sv. Križa in sv. Duha; celó zadi pa se globoko v nebo spenja 7500 čevljev visoka planinska gora, strma Golica na koroško-štajerski meji. Prijazni prostor pred vratami bil je nekdanj globok prepad ali jama, čez katero so po železnih verigah od grada spuščali težek most; luknje, po katerih so verige plezale, še se sedaj vidijo. Od širokih vrat na desnem in levem oglu stojita dva visoka, okrogla in močna stolpa. Nad vratami beremo: G. F. v. H. 1655 † 1666. (Georg Freiherr von Herberstein, ki je pred 200 leti bil tukaj grajščak. Skozi vrata vstopimo v prostorno dvorišče, kder so na desni strani hiše za oskrbnika na levi pa kajhe. Sredi dvorišča iz severne strani stoji zidana, obokana kapela, kder se sme vsled pismenega dovoljenja papeža Benedikta XII. brati sv. meša. Altar je izdelan iz sivega marmorja in je ozalšan z veliko malano podobo križanega Zveličarja.

(Konec prih.)

Smešničar 15. Učitelja računstva je nek preveztnjak vprašal: gospod učitelj, izračunite: ako 4 teleta tehtajo 360 funtov, koliko bo potem tehtal mladi volk? Učitelj: stopite na tehtnico in kmalu vam bodem povedal!

Razne stvari.

(Ljubljanski podpirovalni odbor) v pomoč bosenskim in hercegovinskim pribeglim revam se je oficijalno, t. j. pred vlado razšel in torej od „Slov. Gosp.“ poslanih 22 fl. ni mogel v „Slovenca“ in v „Slov. Narodu“ potrditi. Omenjini odbor je dobil

od „Slov. Gosp.“ skup. 422 fl. 40 kr. Ostalo je 17 fl. 10 kr. Daroval je neimenovan 2 fl. Teh 19 fl. 10 odpošljemo torej podpirovalnemu odboru v Zagrebu.

(Od šv. Tomaža nad Vel. nedeljo) se nam piše, da je 3. aprila ob 8. zvečer do tal pogorel bram g. župnika Božidara Rajča v Žvabu. Gasilci so sprva branili; ko so pa štirko vina vunkaj dobili, so na ogenj pozabili, marljivo pili in se na posled trdno stepili. Škoda je 800 fl. Ogenj je tudi sosedu pokončal klet in 15 vaganov zrnja.

(Zemlja stresla) se je 4. aprila zvečer okoli $\frac{1}{2}$ 9 ure od Gradca do Ljubljane in Rudolfswertha na dolgo in od Ljubljane do Zagreba na široko. Nam se je o hudih stresih poročalo od sv. Urbana pri Ptuj, iz Htinj na Pohorju, iz Teharjev in iz Trbovelj. Najhujše bilo je v Trbovlju; ljudi so mislili, da je sodni den. V Mariboru so se stene zibale 6 sekund.

(Pogoreli so 3 posestniki) v Spuhlji pod Ptujem: Job, Pukšič, in Strelec; ta se je tudi budo opekel in ima 2500 fl. škode. Bržčas je tabak ognja kriv.

(Grozne reči) se že godijo: na Dunaju je oče obesil svoji 2 hčeri in preminol, da ga ni najti več, v Pragi je mati umorila 3 otroke in sebe zavidala.

(Ustrelil) se je Anton Sušec, vodja pri regimentu Hartung v Mariboru.

(Gozda pogorelo) je 20 oralov pri št. Gothardu v bližnji Ogerski.

(5 učiteljskih služeb) je izpraznjenih samo v št. Lenartskem okraju. Prej ni bilo tako!

(20 zlatov dobi) kdor sodnji izroči Janeza Pahole, morivca Ane Gajšekove v Oplotnicah.

Dražbe III. 14. aprila Mih. Turnšek 477 fl. v Šmarji; 16. in 30. aprila Franc et Lobovo mizarstvo v Slov. Gradcu, knez Mensdorfove puške, ptiči in knjige v Dobrni; 19. aprila Lovro Šošterič pri Radgoni; 20. aprila Jož. Grabner 516 fl. v Sevnici.

Loterijske številke:

V Trstu 7. aprila 1877: 79 50 16 38 86.

V Lincu „ „ 41 52 25 60 45.

Prihodnje srečkanje: 21. aprila 1877.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 63 35 — Srebrna renta 67 60 — Zlata renta 76 50 — Akcije narodne banke 818 — Kreditne akcije 146. — Napoleon 9 86 — Ces. kr. cekini 5 72 — Srebro 107 90

V Mariboru. Krompir 3 fl. 40 kr. Hl. — fažol 16, leča 20, grah 28 kr. Kg. — Pšeno 12 kr. liter. — Pšenično gres 27, prednja moka 22, srednja 17, polentna moka 12 kr. Kg. — Kravje maslo 1 fl. 20 kr., svinjsko maslo 86, slanina frišna 68, slanina prevojena 86 kr., puter 1 fl. 10 kr. Kg. — Jajce 2 kr. vsako. — Govedina 44, teletina 49, svinjetina mlada 54 kr. Kg. — Mleko frišno 12, posneto 10 kr. liter. — Drva trda fl. 3 60 mehka, fl. 2 30 Kbmt. — Ogelje trdo fl. 1 —, mehko 60 kr. Hl. — Seno 3 fl. 50 kr. slama 3 fl. 40 kr., stelja 2 fl. 20 kr. za 100 Kg.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

(1 Hl. = 1⁶⁸/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . . .	9 20	6 50	5 30	3 70	5 50	5 20	5 40
Ptuj . . .	9 10	6 90	5 —	3 60	5 20	5 20	5 20
Ormuž . . .	7 32	6 17	5 70	2 92	4 80	7 80	4 88
Gradec . . .	10 46	7 59	5 60	4 —	4 85	—	5 —
Celovec . . .	10 38	7 96	6 36	3 58	5 22	4 46	6 10
Ljubljana . . .	11 —	6 40	4 70	3 —	6 80	4 70	5 95
Varaždin . . .	9 20	8 10	4 50	4 20	5 40	5 40	6 20
Zagreb . . .	9 —	8 —	3 80	3 70	5 10	6 80	5 —
Dunaj } 100 Klg.	13 57	10 82	6 90	7 37	7 15	—	—
Pešt }	12 82	9 60	7 90	7 60	6 —	5 —	—

Zahvala in priporočba.

Zahvaljujem se vsem, kateri so me dozdaj z naročili podpirali, prav srčno, in priporočujem se jim, kakor tudi sploh p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, uradnikom itd. v daljno naročbo.

Za bližajoči se poletni čas pripravil sem veliko izbiro novega blaga, katero je pri nizki ceni vendar trano in lepo.

Prizadeval si bodem, vsakemu njegovo voljo po svoji najboljši moči izpolniti.

Naročila iz dežele izvršujem ravno tako vestno in pridem oddaljenim tudi na doma mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

Franc Jesenko,

2—3 krojač v Mariboru, Pfarrhofgasse šte. 15.

NAZNANILO.

Trgovec

KAROL PETOVAR

v gosposki ulici v Mariboru

priporočuje svojo bogato in dobro prebrano zalogo klobukov za gospode, gospe in otroke. Klobuki so izvrstno izdelani in sicer po najnovejši šegi. Stari klobuki se sprejemajo v očedenje in popravo. Zunanjim naročilom se točno ustreza.

Naznanilo.

Svojo mater **Nežo Satler**, rojeno **Šturm**, ktera je 5. aprila t. l., 76 let stara, po kratki bolezni, sprevidena z sv. zakramenti v Gospodu umerla, vsem njenim znancem in rodbini v blagi spomin priporočuje in vsem, kateri so njej pri pogrebu zadnjo čast skazali, javno zahvalo izreče njeni žalujoči sin

Andrej Šturm,
gostilničar v spod. Ivanjih pri Negovi.

Ces. kralj. izključ. priv.

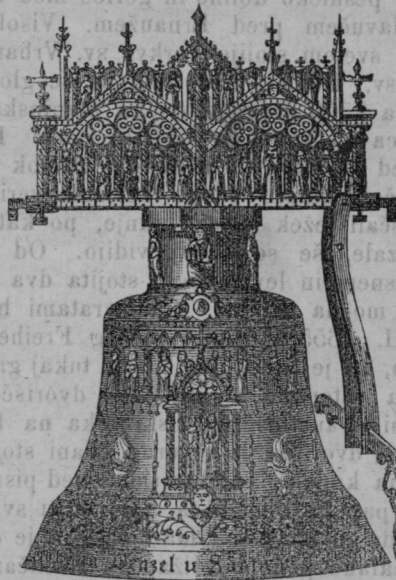
2—3

zvonarna in livarna

gospoda

Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru

Livarna, Fabriksgasse Nr. 12 in Badgasse Nr. 9.

Številnih priznanih za zlate zvonove je pripodjenih na ogled.

zliva posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starimi nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lehkó zvoní in v zvoniku nič ne trese.